

ŽIVA ZAJEDNICA

1F2384E

Travanj / April 1984.

Broj 4 (50)

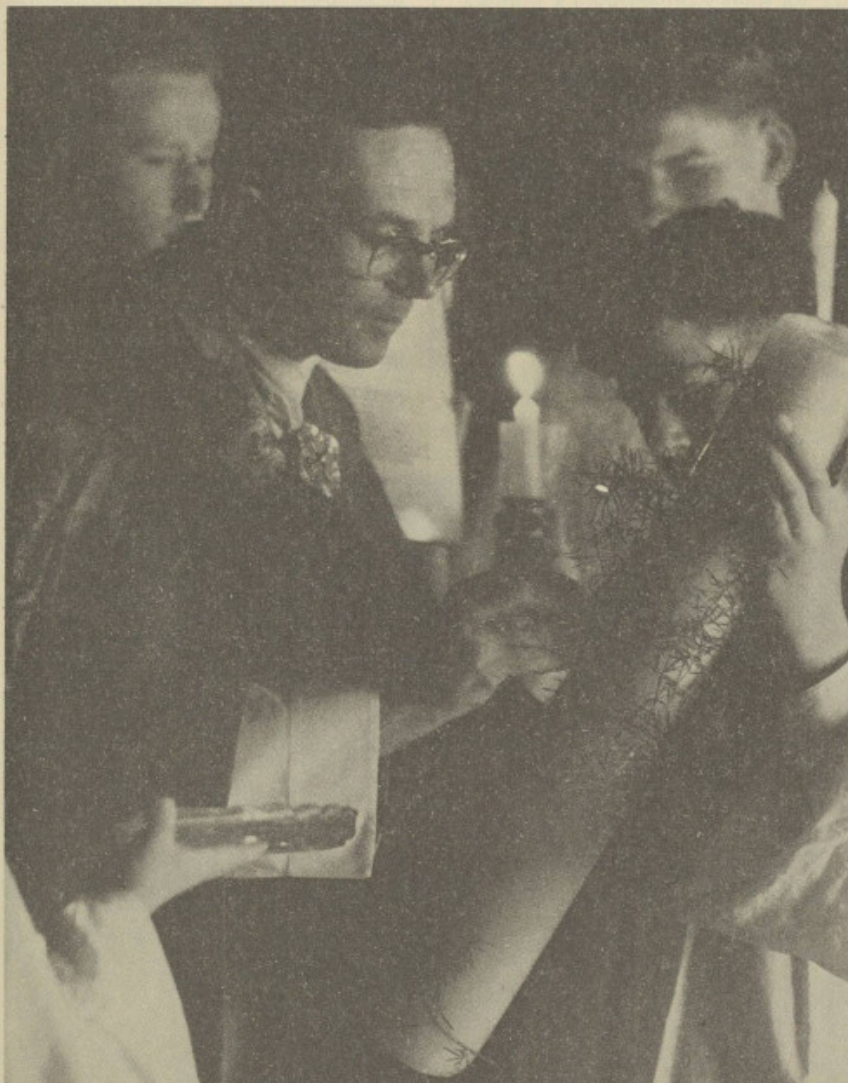
»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER
KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN
ERSCHEINUNGSSORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,-DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Kršćanstvo je utemeljeno na istini Kristova uskrsnuća

„Krist jučer i danas, početak i svršetak, Alfa i Omega“. Na slici: blagoslov uskrсне svijeće. Foto: KNA.

S uskrsnom se noći ne može, po sadržaju i značenju, usporediti ni jedna druga noć u dugoj povijesti čovječanstva. Uskrsna je, naime, u svakom pogledu jedinstvena. (nastavak na sl. str.)

Blagoslov uskrсне noći

Ovo je noć kad si nekoč naše oće, sinove Izraelove, izveo iz Egipta i kroz More Crveno po suhu proveo.

Ovo je dakle noć kad je svjetlo ognjenog stupa raspršilo tamu grijeha.

Ova noć i danas Kristove vjerne po svem svijetu oslobađa od bijede grijeha i opacina svijeta, a vraća milosti i pridružuje svetima.

Ovo je noć kad je Krist raskinuo okove smrti i kao pobjednik od mrtvih ustao. Jer ništa nam ne bi vrijedilo rođenje, da nismo dobili otkupljenja.

Ova uskrsna sveta noć ništi grijehe, pere krivice, i nevinost vraća palima, a radost tužnima. Dokida mržnju, uspostavlja slogu i svlađava nasilje.

U ovom broju

- Uskrsni običaji kod Hrvata str. 2-3
- Reportaža sa sastanka u Vierzehnheiligen str. 4-5
- Ante Starčević str. 6-7
- Iz naših misija str. 8-12
- Pišu nam čitatelji str. 13
- Umro fra Čiro Markoč str. 14
- Hodočasnici str. 15

(nastavak s prednje str.)

Divna je bila ona noć kada je u početku Riječ svemogućeg Boga pozivala u postojanje nebo i zemlju, život i čovjeka, vidljivi i nevidljivi svijet. Bila je to divna i značajna noć, ali uskrсна je divnija i značajnija.

Veličanstvena je bila noć u kojoj je Bog Abrahamov, Izakov i Jakovljev u sili i s desnicom uzdignutom izvodio narod izraelski iz faraonova ropstva u slobodu i zemlju obećanu. Divna i nezaboravna noć, ali uskrсна je još divnija i veća.

Prekrasna i do savršenstva mirna bila je noć Božjeg počovječenja u Betlehemu. Nezaboravna, topla, obiteljska, ali je noć uskršnuća Gospodnjega još veličanstvenija i poručljivija.

Kako to?

U svom dugom povijesnom hodu i razvoju čovječanstvo je poznavalo trijumfalne pothvate, fantastična ostvarenja, znanstvene i umjetničke uspjehe. Poznavalo je i pojedince koji su snagom uma i volje ostvarivali djela koja su u sebi nosila ljepotu božanstvenosti i prizvuk neumrlosti, vječnosti. Ali, svi su izvođači tih djela, svi su pojedinci, heroji, geniji i sveci završavali svoj vijek silaskom u grob, u grobnu raku iz koje se nisu vraćali.

Samo je jedan, i to u ovoj uskršnjoj noći, mimo i protiv svih zakona prirode, zaustavio smrt i njezine posljedice i dao naslutiti i nazrijeti neviđenu istinu da je Bog po Njemu, Isusu Kristu, naumio čovječanstvom nešto neshvatljivo velika – dati mu život, život u punini, život u duši i tijelu, život vječni.

U uskršnjoj noći Krist je iz predpakla po-veo sve pravednike svih vremena i ustajući iz groba navijestio novu eru svijeta, započeo bolji svijet. On je te noći okupio sva ljudska pokoljenja, budućnost i prošlost, trud, muke, suze i uspjehe čovjekove pod svoju zastavu na kojoj je on osobno krvlju Velikog petka i snagom svog ustanka iz groba napisao najutješniju lozinku, istinu: „Smrt je pobijeđena, život ima posljednju riječ“.

Ovo je zaokret kakvoga povijest ne poznaje. Svojim uskršnućem Krist je stvorio potpuno nove odnose, nove radikalno plemenite odnose. Smrt više ne pobjeđuje, ne caruje, život vlada. Kristovo je uskršnuće jedina prava, divna novost.

Zato Crkva svu svoju vjeru i vjerovanje, svu svoju viziju svijeta, sve svoje bogoštovlje i trud temelji na istini Isusova uskršnuća. Zato Uskrs i jest najveći blagdan. Bez njega bi sve kršćansko vjerovanje i djelovanje bilo uzaludno; sve bi bilo samo tlapnja i promašaj da on nije smrti nadvladao.

Zato Crkva puno ni ne tumači događaj uskršnuća. Ona ga navješćuje, proglašava, ona ga u svetoj ushićenosti pjeva, klanja mu se, ona ga u sakramentu krštenja kao u klici dijeli svojim (u prvom se Crkvi krštenje obavljalo samo u uskršnjoj noći!).

Od svojih vjernika Crkva u uskršno vrijeme, a i inače, imperativno zahtijeva da se suobliče Kristu, njegovu nauku i životu, da svuku i odbace starog čovjeka grijeha i da u novini života, uskršlog života, na Boga usmjerenog i k ljudima okrenutog, nastave svoj hod prema vječnosti.

Nije taj hod, taj put uvijek lagan. Lomova, padova, krvi, suza, umiranja i Velikih petaka ima na pretek, bit će na pretek. No to nije tako važno ni tako strašno. Kršćanin u zajedništvu s uskršlim Kristom, koji je osobno prošao ljudski put, može sve izdržati, podnijeti, jer zna da posljednju riječ ima po Kristu darovani život i da je uskršnuće zadnja riječ njegove osobne povijesti.

I. Vugdelija

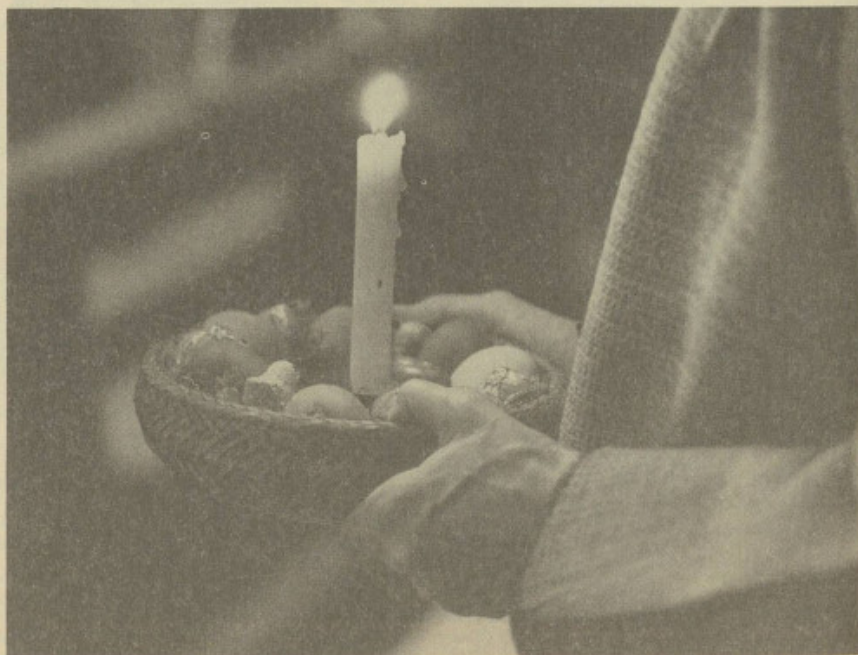
Uskrs u domovini

Bilješka o

1. U preduskršno doba, u korizmi, u raznim hrvatskim krajevima sačuvani su običaji koji su u skladu s crkvenim uredbama.

Najprije treba upozoriti da se od Čiste srijede do Velike subote postilo, najčešće veoma strogo: jela nisu bila začinjena mašću, nije se uživalo meso, osim na blagdane. Istraživači su zabilježili, da u krajevima koji nisu oskudijevali mesom (Slavonija, Bačka, Srijem) većina obitelji nikako nije uživala meso sve do uskršnog jutra, nego se živjelo o milječnim proizvodima, ili kako je puk govorio, o bilom smoku. Postilo se u sve dane, posebice srijedom, petkom i subotom.

Crkvene zapovijedi zabranjivale su bučne zabave u doba korizme. Zato nije bilo bučnih pirovanja, niti plesova uz glazbu. Priređivale su se druge zabave mladeži (nadmetanja, šetnje). U bačkih Hrvata sačuvan je običaj „kokića“, kad djevojka pozove svoje drugarice i momke na pečene („ispucane“) kokice, pa se u razgovoru uz pečena zrna kukuruza provede nedjeljno poslijepodne.

Blagoslov jela spada u najstarije uskršne običaje kršćana

Foto: KNA

uskrsnim običajima

Na Čistu srijedu trebalo je poći na „pepeljanje” a zatim obaviti Križni put. Međutim, na Čistu srijedu skoro u svim hrvatskim krajevima držalo se kuhinjsko posuđe nad ognjem kako bi se izgubio svaki trag masnoće; posuđe se također iskuhivalo u lužini kako jelo u korizmi ne bi bilo masno.

Zanimljiv je običaj na Čistu srijedu zabilježen u **Kani**, XV/1984, br. 2, 18 u bačkih Bunjevaca. Momci koji se za poklada nisu oženili, vukli su sokacima u naseljima za sobom panj, kao kaznu, jer se nisu bili „vridni” oženiti. Momci su obično prolazili u skupini i vukli su panj naizmjenice. Ako su pak usput susreli djevojku koja se u pokladno doba nije udala, uhvatili bi je i prisilili da poljubi panj, jer je i ona kriva što se koji od momaka nije oženio.

U korizmeno doba su dva blagdana – **Blagovijest** (25. ožujka) i **Josipovo** (19. ožujka). O običajima u nekim našim krajevima u povodu spomenutih dana ima više zabilježenih podataka.

Ozbiljnosti korizmenog doba odgovaralo je zajedničko obavljanje Križnog puta i korizmene propovijedi. Unatoč proljetnim radovima spomenuta je pobožnost bila veoma posjećena kao i propovijedi.

2. **Cvjetnica** (Cvitnica, Cvitna nedilja) je početak Velikog tjedna ili „Velike nedilje”, kako se govori u nekim našim krajevima. Prema crkvenom obredniku obavlja se blagoslov maslina i upriličuju svečani ophod s blagoslovljenim grančicama. Pjevanje **Muke** uvijek je bio i ostao svojevrsan događaj i doživljaj u našim župama. Razdioba uloga, pjevnih dionica u Muki, vježbanje i priprema poticali su vjernike, poglavito mladež.

Toga jutra u nekim se krajevima čeljad, osobito mladež, umiva u mladom, zelenom žitu. Običaj se čuva posebice u žitrodnim krajevima. U predvečerje Cvjetnice načupa se mladog žita (bez korijena) pa se u nedjelju prije izlaska sunca stavi u hladnu vodu za umivanje.

Običaj je jamačno vezan za želju da se bude i ostane svjež, mlad i zdrav. Vjerovalo se, naime, da će onaj tko se umije u mladom žitu (ne otire se ručnikom) ostati vječno svjež i mlad.

Prvih dana u Velikom tjednu običaj je u mnogim našim krajevima, posebice u Dalmaciji, klanjanje – „Sv. ura”, četrdesetsatno klanjanje i sl. Svako je mjesto imalo uređen način ponašanja u tim danima. – U Banskoj Hrvatskoj svečano su pjevane tužaljke proroka Jeremije, poznat je otočki „baraban” i drugi običaji uz našu obalu. Nekoć je na Veliki četvrtak bilo poznato „vezanje zvona”, jer je u Misi nakon **Slave** umuknula glazba u crkvi, a nisu zvonila zvona u zvonnicima.

Na Veliki petak slavilo se, ozbiljno i dostojanstveno, raspeće Kristovo, klanjalo se križu i stražarilo uz **Božji grob**. Tko je pak doživio ophod s križem u našim mjestima, na otocima, u Sinju i drugdje, teško će zaboraviti taj doživljaj; posebice na Hvaru. Na daleko su poznati i čuveni pjevanje i pjevači **Gospina plača**, jedinstvene pjevne molitve, dirljive i potresne tužaljke.

Velika subota je nekoć bila službeni svršetak korizme nakon obreda blagoslova krsne vode, ognja, čitanja, a kad je svećenik zapjevao **Slavu** oglasila su se zvona, zabrujale su orgulje, odjeknula pjesma. U domovima se pripremalo jelo, koje se nosilo na blagoslov (kolač ili „sirnica”, jaja, mladi luk ili hren, meso, najčešće janjetina i dr.). Danas se obredi obavljaju za noćnih sati, najčešće o ponoći. Treba pripomenuti, da je nekoć proslava Uskrsnuća bila pred večer na Veliku subotu, pa je u ravničarskim krajevima to bilo vezano sa svečanim ophodom kroz naselje, a to je bila prigoda da se mlađi svijet obuče u svečane odjeće.

3. Uskrs je najveći blagdan kršćanstva i svečano se slavi u svim našim krajevima. U crkvama je sve svečano, puno proljetnog cvijeća, a u domovima, u obiteljima teži se za tim, da svi ukućani budu za zajedničkim stolom. Zajednički blagdanski zajuttrak počinje molitvom, a nakon toga domaćin, glavar obitelji siječi blagoslovljeni kruh („kolač”) i nakon što je svatko za stolom morao okusiti hrena (ili što ljuto), slijedila su ostala jela. U svim krajevima nema zajedničkog običaja glede pića i zdravića („nazdravljanja”). Za obroka se pazi

Prvo cvijeće najavljuje dolazak proljeća, vremena buđenja života u prirodi, ali i blagdan života – uskrsnuće Kristovo

da mrvice ne padnu na tlo, jer su „sveće”, blagoslovljene. Kost, janjeće ili iz šunke, ne bacaju se psima nego – u nekim krajevima – zakopavaju se na njivi, ili pak u vrtu. Objed je svečan, blagdanski, zajednički. U nekim našim krajevima, gdje se pripremaju pisanice, dijele se djeci nakon objeda, dok u drugim krajevima nema utvrđenog i ustaljenog vremena tijekom dana. – Izrada pisanica („šarenih jaja”) pravo je umijeće u slavonskim selima, u podunavskih Šokaca i Bunjevaca. Osim narodnih motiva na jajima su često izrađena mala remek-djela vezova s pomoću finih niti.

Zanimljivo je spomenuti bunjevački uskršnji običaj polijevanja djevojaka vodom („polivanje”) na uskršni ponedjeljak. Nekoć su momci „polivači” na konjima ranim jutrom krenuli u „polivanje” znanica, djevojaka. Vodom iz bunara „polijevao” je momak djevojku (često je to obavljeno tako da je djevojka morala zatim obući suhu odjeću). Momak je dobivao pisanicu, cvijeće i narandžu; ako je na konju, okiti mu djevojka cvijećem i konja. Često su „polivači” išli uz pratnju tamburaša ili gajdaša. – Manje je poznat običaj da su djevojke na uskršni utorak „vraćale” istim običajem momcima.

Opseg članka je omeđen pa su izostale brojne pojedinosti o uskršnim običajima u Hrvata. Međutim, lijepi kršćanski proljetni blagdan prekretnica je u raspoloženjima, poslovima i životu naših ljudi, jer su suncani dani kasnijeg proljeća i ljeta prikladni za poslove na zemlji, kad se uz napor i rad očekuje pomoć i blagoslov neba.

Pastoralni sastanak u Vierzeheilighenu

Crkva čini euharistiju, a euharistija čini Crkvu

Na pastoralnom sastanku hrvatskih misionara i pastoralnih radnika koji se održao od 12. do 16. ožujka 1984. godine u Vierzeheilighenu kraj Bamberga bio je izuzetno velik broj sudionika – skoro svi naši pastoralci iz zapadnoevropskih zemalja u kojima rade i žive hrvatski katolici. Iako je za vrijeme ovoga višednevnog radnog susreta dvorana za predavanja bila pretijesna, a blagovao-nica preuska (računa se da je na okupu bilo oko 180 pastoralaca!), ipak je atmosfera bila vedra, bratska, radna. Lijepo vrijeme i krajolici prikladni za šetnje pružali su za rad i sabranost potrebu širinu.

Radilo se ozbiljno, molilo zdušno. Dani su, do u minute, bili popunjeni važnim sadržajima: molitvom, predavanjima, diskusijama, filmovima, informacijama, rekreacijom. Sastanku je predsjedao, predvodio euharistijska slavlja i propovijedao pom. biskup **dr. Tomislav Jablanović**, predsjednik Vijeća Biskupske konferencije za hrvatsku migraciju, a službu moderatora i animatora vršio je **mons. Vladimir Stanković**, ravnatelj hrvatske inozemne pastve. On je održao i zapaženo predavanje, a bio je i glavni informator s područja života i djelovanja domaće i opće Crkve.

Kako se ove godine od 8. do 9. rujna održava naš Nacionalni euharistijski kongres u Mariji Bistrici, glavnina predavanja ovoga sastanka odnosila se na euharistiju, a održao ih je **dr. Aldo Starić**, profesor dogmatske teologije na zagrebačkom bogoslovnom fakultetu. On je govorio i o pomirenju u Crkvi i svijetu te o poslanju Crkve. **Dr. Josip Delić**, profesor na Visokoj teološkoj školi u Splitu, imao je dva predavanja. Jedno se odnosilo na dosadašnje crkvene dokumente o inozemnoj pastvi, a u drugom je govorio o Novom kodeksu s obzirom na inozemnu pastvu.

Bog je veći od ljudskih grijeha

Teme o euharistiji i pomirenju su uvijek zahvalne, a zbog naših prilika i slavlja i posebno aktualne. Profesor ih je obradio znalački, lijepo i toplo. Drevnom učenju Crkve o euharistiji i pomirenju Starić je stalno dodavao sok biblijski, začim nauke Drugog vatikanskog sabora i konkretnost svakodnevnu tako

da je slušateljstvo s uživanjem pratilo njegova tumačenja. U njegovim izlaganjima imale su prednost ne toliko nove, koliko u Crkvi pomalo zaboravljene istine. Govorio je jezgrovito, dakle sažeto i na nov način. Velik broj njegovih dojmljivih tvrdnji slušatelji će sigurno dugo pamtit: Crkva i euharistija su jedno otajstvo; euharistija je manifestacija Crkve; ljudski je grijeh pokrenuo Boga na spasavanje a ne na odbacivanje čovjeka; isti je Bog Stvoritelj i Spasitelj, samo što svijet više vjeruje u Boga Stvoritelja nego Spasitelja; kršćanstvo je svjedočenje spasenja; postoji obećana zemlja; biti spašen znači biti osposobljen za dobro, za ljubav; često puta više vjerujemo u grijeh nego u milost; najmoćniji su oni koji vjeruju u Božju silu prisutnu u svijetu; voditelju euharistijskog slavlja treba prigovarati zbog dosadne a ne zbog duge liturgije; pomirenje nije ideja nego dagađaj koji se poistovjećuje s Isusom Kristom; Crkva je zajednica pomirenih; Crkva čini mnogo ako razgllašava pomirenje, a ne ako dijeli lekcije; donošenjem novih zakona ne ostvaruje se usavršenje svijeta; norma kršćanskog vladanja je vladanje Isusa Krista; Crkva je jedina zajednica u kojoj čovjek može biti grešan; nema privatnog kršćanina; kršćani vje-

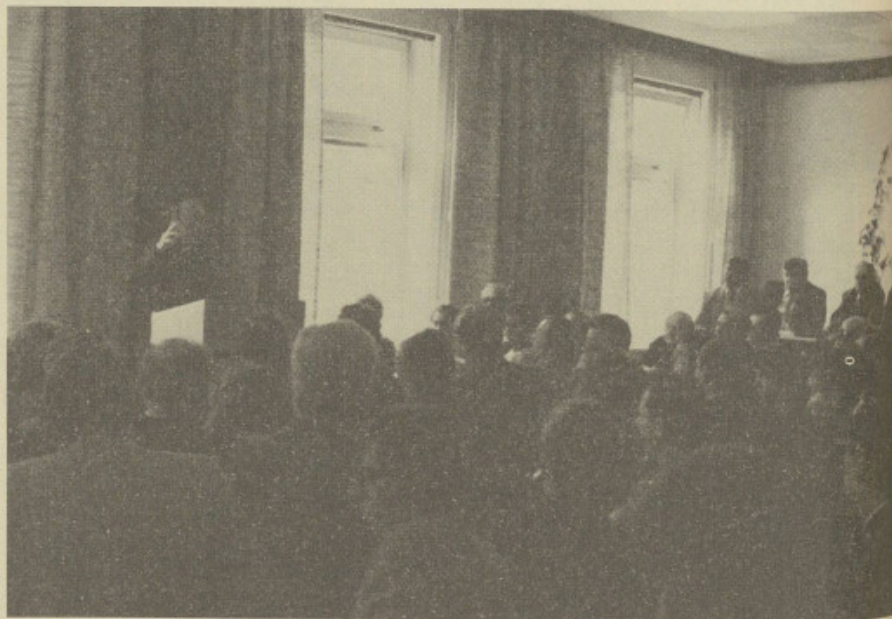
ruju da je Bog veći od njihovih grijeha i dr.

Profesor Delić je najprije informirao o tečajevima o kodeksu koji su posljednjih mjeseci održani u domovini, da bi onda detaljno progovorio o dosadašnjim crkvenim dokumentima o inozemnoj pastvi. I migracije su milost, a Crkva je uvijek na putu, rekao je predavač. Među dosadašnjim dokumentima posebno su značajni „Exul familia” (Iseljena obitelj) Pija XII i „Pastoralis migratorum cura” (Pastoralna briga za migrante) Pavla VI. Ovaj posljednji ostaje i dalje na snazi.

Kroz dvije večeri sudionici su imali priliku vidjeti filmove „Kardinal Franjo Kuharić” i „Pod Južnim križem” – putovanje nadbiskupa Kuharića po Australiji i Novom Zelandu 1980. Zbilja se isplati vidjeti i jedan i drugi film. Nadamo se da će uskoro stići u misije da ih vide i naši vjernici.

Mons. Stanković je podrobno informirao o pripremama za NEK i ukratko spomenuo euharistijske kongrese iseljene hrvatske Crkve koji imaju poslužiti kao bliža priprava za veliko slavlje u Bistrici. O načinu kako će naše misije sudjelovati na NEK-u, nije ništa konkretno rečeno.

O novim izdanjima „Kršćanske sadašnjosti” govorio je **prof. Josip Turčinović**. Napomenuo je da će uskoro iz tiska: Časoslov (definitivno izdanje), Lekcionari, Evanđelistar i Pontifikal (ovu knjigu dosada nismo imali na hrvatskom).

Iako „stisnuti”, sudionici na pastoralnom sastanku u Vierzeheilighenu pozorno slušaju predavanje mons. J. Adama

Posebno je preporučio „Monumenta artis Croatiae“ koja će izići u nekoliko desetaka luksuznih svezaka. Prvi se već nalaze u knjižarama.

Predavanje njemačkog gosta

Mons. Jürgen Adam, referent za strance u biskupiji Rottenburg-Stuttgart, govorio je drugoga dana sastanka, 14. 3. 1984. godine, o **današnjoj situaciji stranaca u SR Njemačkoj**. Napomenuo je da u brojcima stranaca od 4.570.000 nisu samo gastarbajteri. Tu su i saveznički vojnici sa svojim obiteljima među kojima je najviše Amerikanaca. Među gastarbajterima u Njemačkoj najviše je Talijana, a najmanje Turaka iz nerazvijenih područja svojih zemalja. To je zbilja djelovalo kao velika novost.

Govoreći o problemima stranaca danas, monsijor se posebno zadržao na ova tri: **stanu, nezaposlenosti i školovanju**. Što se stana tiče, 49% stranaca ima loš stan, dok samo 5% Nijemaca živi u lošim stambenim uvjetima. Vladin zahtjev da stranac mora dokazati 12 m² stambene površine po članu svoje obitelji (pa i onom koji se nalazi u domovini!), monsijor je nazvao nerazložnim. Čak milijun i dvjesto tisuća Nijemaca nije u stanju dokazati tih famoznih 12 četvornih metara. Kamo bi onda njih trebalo iseliti, upitao je predavač.

Nezaposlenost je zbilja velik problem naših dana, rekao je mons. Adam. Ona je u prosjeku puno veća kod stranaca nego kod domaćeg stanovništva. Tako je prošle godine bez posla bilo 15% stranaca, a samo 8% Nijemaca. Dodao je da posao ipak brže nalaze nezaposleni stranci nego nezaposleni Nijemci.

Školsku (ne)izobrazbu djece stranaca monsijor smatra najvećim konkretnim problemom. Čak 82% djece stranaca pohađa samo osnovno školovanje, a samo 10% gimnaziju. Razlika od 8% otpada na posebne škole (Sonderschule). Od tih 82% polaznika osnovne škole samo ih polovica završi osnovno školovanje. Pa, to je strašno! Danas, rekao je monsijor, oko 100.000 mladih stranaca (između petnaeste i devetnaeste godine života) u Njemačkoj nema nikakve završene škole ni zanata. Pa kako onda doći do posla, upitao je. Samo školovanjem, doškolovanjem.

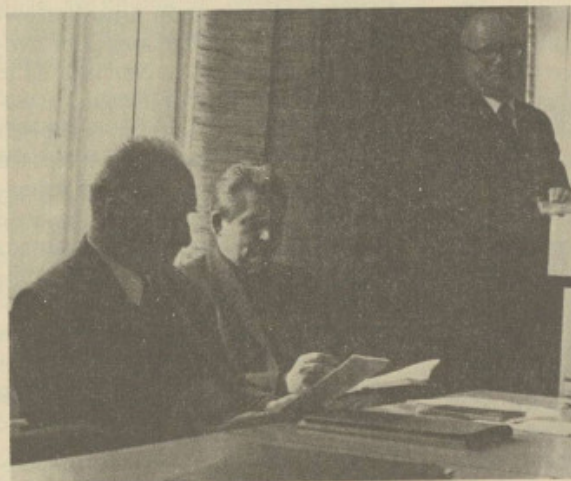
Izlažući politiku Savezne vlade prema strancima, monsijor je Adam bio posebno kritičan prema mjerama što ih vlada kani donijeti za strance. Među tim mjerama dvije su posebno nehu-

mane: zabrana dovođenja djece starije od šest godina i mogućnost dovođenja bračnog druga tek tri godine poslije ženidbe. Stupanje na snagu tih mjera se odugovlači, jer ni svi članovi vlade ne misle kao ministarstvo unutrašnjih poslova, rekao je monsijor.

Njemački se političari, pa i oni iz CDU stranke, „plaše svojih birača“, među kojima ima onih što se boje Turaka i koji misle da će u „dogledno vrijeme u Njemačkoj biti više minareta nego zvonika“. Šteta, rekao je monsijor, da parlamentarci ne stvaraju politike, nego samo reagiraju kad iz baze dobiju alarmantne vijesti. To nije politika! Što se odnosi Nijemaca i stranaca tiče, monsijor je uvjeren da te dvije skupine mogu u miru zajedno živjeti i nada se da će to i političari uskoro uvidjeti.

Svoje vrlo zanimljivo i mnogobrojnim podacima potkrijepljeno predavanje završio je monsijor riječima ohrabrenja na hrvatskom:

„Draga braćo i sestre! Na kraju moga izlaganja želim vam reći nekoliko osobnih riječi. Želim vam također i u ime našega biskupa srdačno zahvaliti za vaš pastoralni rad s vašim ljudima kod nas. Hrvati nam imponiraju svojom vjernošću prema Crkvi i svojoj domovini. Vaši posebni problemi i teškoće su nama dobro poznati. Stoga vam pripada naša posebna simpatija. Možete se na to uvijek osloniti.“

Sastanku je predsjedao pom. biskup Tomislav Jablanović, predsjednik Vijeća BK za hrvatsku migraciju. Na slici: lijevo biskup T. Jablanović, do njega mons. V. Stanković i mons. dr. R. Amann.

Ravnatelj ima riječ

Potom je govorio **mons. dr. Raimund Amann**, nacionalni ravnatelj dušobrižništva stranaca u Njemačkoj, o **pastoralu selilaca**. Svima našim svećenicima i pastoralnim suradnicima dobro poznati i jako dragi monsijor rekao je odmah na početku svoga izlaganja: „Misije se neće dokidati, posebno ne zbog štednje“ i nadodao da se mnogo toga u njihovom radu može i mora poboljšati. On je mišljenja da njemačka i hrvatska Crkva ne smiju ni u kom slučaju ići „nebeneinander“, već zajedno. Mora li prva pričešć djece stranaca biti, npr., samo u misiji, upitao je. Što se integracije (posebno mladih) tiče, dr. Amann misli da se ona ne može ostvariti propisima-treba pustiti ljude da se sami odluče. Govoreći o gospodarskoj krizi monsijor je kazao da ona može biti povodom za promišljanje i za vraćanje k pravim vrednotama. O povratku stranaca kući rekao je doslovce: „Samo Gospodin Bog zna kad će se to dogoditi.“

Šteta, što za diskusiju koja je slijedila nakon ovih predavanja nije bilo više vremena.

Sve u svemu, bio je ovo lijep i koristan sastanak. Ono što su u predavanjima najviše slušali, sudionici su konkretno i proživljavali u slavljenjima euharistije i pomirenja. A to je posebno lijepo i korisno za pastore. I znakovito za njihove misije, za Crkvu u malom.

I. Vugdelija

Oglasi

Prodaje se dvosobni stan na četvrtom katu (s loggiom i telefonom), 57 m². Informacije na tel.: 041/25 2790, Zagrebačka Dubrava, Aleja Nade Dimić.

Sakupljači poštanskih maraka! Ako želite biti član Hrvatskog filatelističkog kluba, ako želite upoznati prijatelje u cijelom svijetu, pišite na adresu: Hrvatski filatelistički klub (odjel Njemačka), Gordan Tomac, Heuland 16, 5800 Hagen.

Ante Starčević

1. Nazvali su ga samoniklim i stvaralačkim duhom, ocem Domovine, velikohrvatskim ideologom.

Poznat i priznat kao nesebični društveni, javni radnik, Ante Starčević se bavio i književnim radom. U doba apsolutizma razvio je svoju spisateljsku djelatnost kao kritičar, povjesničar, prevoditelj, dramski pisac, filozof i slovničar.

U svemu razborit, umjeren i odmjeran, razložit i temeljit, ozbiljan i jednostavan, isticao se svojom postojanošću, posebice u ljubavi prema Hrvatskoj.

U načelima beskompromisan i odlučan, Starčević je bio stup čvrstoće u mučnim, tegobnim danima koji su obilovali slabičima, nagodbenjacima i poniznim službenicima.

Zdravo odgojen u ličkoj obitelji i u sjemeništima Ante Starčević je bio dosljedan načelu što ga je napisao i predlagao u svome filozofskom spisu:

„Zadovoljan ćeš biti, ako ne budeš više iskao, negoli ti je treba za moći krepostno živjeti”.

To su mu priznavali sljedbenici, gorljive pristaše kao i protivnici, ljuti neprijatelji.

Za neovisnost i slobodu mišljenja potreban je krepostan život. To je znao Starčević i kao čovjek i kao javni društveni radnik, predvoditelj naraštaja.

2. Ante Starčević se rodio u Žitniku, nedaleko Gospića god. 1823. godine. Stric mu je bio pop **Šime Starčević** (1786. – 1858.), pisac *Nove ričoslovice iliričko-francuzke* (1812.) i *Nove ričoslovice iliričke* (1812.). U Zagreb je mladi Ante stigao god. 1839. i položio je dva gimnazijska razreda. God. 1843. svršio je gimnaziju i polazio je u zagrebačkoj Akademiji filozofiju (1843. – 1845.) te proživljavao burne preporodne dane, sukobe zanesenih Iliraca i mađžarona. Međutim, god. 1845. otišao je u sjemenište u Senj, a god. 1846. je u budimpeštanskom sjemeništu gdje je stekao doktorski stupanj iz filozofije. U predvečerje burne god. 1848. napustio je sje-

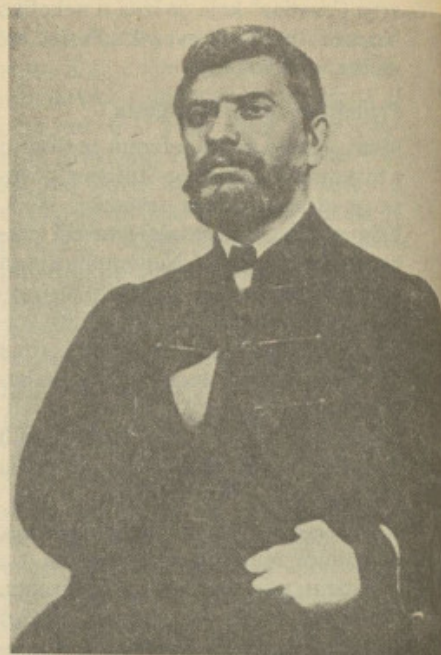
menište i natjecao se za stolicu filozofije u Zagrebu. Međutim, mjesto nije popunjeno, a god. 1850. ukinuta je filozofija na Akademiji, a gimnazija je dobila osam razreda. Za apsolutizma proveo je vrijeme u odvjetničkoj pisarnici prijatelja Ljudevita Šrama.

God. 1861. izabran je Starčević za velikog bilježnika riječke županije i za zastupnika u Hrvatskom saboru. God. 1862. je suspendiran pa se opet našao u pisarnici svoga prijatelja Lj. Šrama do god. 1871. No u tom razdoblju proveo je mjesec dana u tamnici (1863.) i bio je god. 1865. opet biran u Sabor. Nakon rakovičke tragedije (1871.) bio je uhićen, ali je pušten i radio je u pisarnici svojega sinovca **Davida Starčevića** u Jastrebarskom. U Sušaku je živio od 1878. – 1883., a zatim je prešao u Zagreb gdje je ostao do svoje smrti god. 1896. Pokopan je na groblju u Šestinama.

Uz pripomenu da je Ante Starčević od god. 1878. stalno bio zastupnikom u Hrvatskom saboru, treba imati na umu njegovu djelatnost na svim područjima hrvatskoga javnog života.

3. O spisateljskom radu Ante Starčevića ima bilježaka u svim njegovim životopisima. Spominje se činjenica da je svoj prvi pjesmotvor objelodanio u Gajevoj **Danici** (1845.), a zatim je napisao članak **Nešto o pirnih običajih u Lici**. Od god. 1846. surađivao je u **Zori dalmatinskoj** a svoje prve radove potpisivao je anagramom **V. A. Rastevčić**. Ugledao se i povodio za našim dubrovačkim književnicima i pučkim pjesništvom. Punnim imenom potpisana mu je pjesma **Odziv od Velebita** (Danica, 1848.); u njoj veliča narodnim stihovima hrvatskog bana Jelačića.

Međutim, u prikazu Starčevićeva spisateljskog rada teško je izreći potpuni sud, jer mu je dio spisa ostao u rukopisu i izgubio se. Kulturno-psihološka studija **Djetinjstvo, muževnost, mladost, starost** nije potpisana, a objelodanjena je u **Obćem zagrebačkom koledaru**, 1850. Piščeva je naklonjenost uz mladež, a uzor mu je muževnost; starac je pak potrebit jer je razborit, odmjeran i suspre-

Ante Starčević, otac Domovine

že objesni radikalizam. – U Hrvatskom kalendaru 1858. objelodanio je Starčević oko četristo aforizama.

Spominju se tri (četiri?) Starčevićeve drame, ali se sačuvao samo koncept pod naslovom **Selski prorok**, napisan god. 1852., a objelodanjen god. 1924. Misli se, da je taj koncept istovjetan s djelom **Prorok** s kojim se mladi pisac natjecao god. 1851. za nagradu **Matice ilirske**. Nagradu nije dobio, ali treba pripomenuti da se godinu dana prije također natjecao s dramom **Porin**, koja nije sačuvana, kao što je izgubljena također drama **Ljubomir** (1853.). Spominju se i dva igrokaza koja je Starčević preveo, ali izgubljeni su rukopisi. Spomenuti igrokaz **Selski prorok** nema dramske napetosti, ali ima vrijednih prizora iz narodnog života. Dobro pobjeđuje, jer Milica konačno dobija Stojana, premda je „prorok” pomagao razbojniku Gruji da preotme Milicu, a obitelj joj otruje. Krivci su na kraju kažnjeni.

4. Ante Starčević nije bio jezikoslovac pa ga ne treba shvatiti kao oporbenjaka Vuka Stefanovića **Karadžića** u tom smislu. Starčević je, naime, veoma odlučno ustao protiv Karadžićeva shvaćanja i politike prema Hrvatima. U članku **Srbi svi i svuda** napisanom već god. 1836., a tiskanom u **Kovčežiću za istoriju, jezik i običaje Srba** sva tri zakona (Beč, 1849.), spomenuti je Karadžić proglasio Srbi-

ma sve žiteljstvo Srbije, Crne Gore, Bosne, Hercegovine, Bačke, Banata, Hrvatske, Slavonije sa Srijemom i Dalmacije sve od Trsta do Bojane, a za Macedoniju i Arnautsku (Albaniju) da se ne zna koliko i ondje imade Srba. U članku je i poznata Karadžićeva rečenica: „Svi pametniji ljudi i od grčkih i od rimskih Srba priznaju, da su jedan narod, samo je onima rimskoga zakona teško Srbima nazvati se, ali će se po svoj prilici i tome za malo naviknuti, jer ako ne će da su Srbi, oni nemaju nikakvoga narodnog imena”. Uz niz sličnih misli u Karadžićevu članku, takvo je stanovište zauzela i službena kneževina Srbija (usp. **Garašanin**, Načertanije, 1844.). U tom je duhu bio složen Bečki dogovor o jeziku.

Ante Starčević, koji se od ilirskog zanesenjaka razvio u doba apsolutizma u odlučnog Hrvata, ustao je protiv Karadžićevih postavki i tvrdnji, a poglavito nakon **Bečkog dogovora** (28. ožujka 1850.). Starčević je „osjetio i u Bečkom dogovoru nastojanje Karadžićevo, da Hrvate dovede pod srpsku kapu” (Sl. Ježić). Nasuprot Karadžiću isticao je Starčević načelo: „Piši tako, da te tvoj narod razumije, i da uho slušatelja ne vrijeđa.” Starčević je iznosio svoje misli o jezičnoj i pravopisnoj samostalnosti Hrvata, isticao je kao najbitnije u svemu duh jezika, stil njegov i izražaj. Na

Grob oca Domovine A. Starčevića u Šestinama kraj Zagreba

tvrdnju novosadskog **Srbskog dnevnika** (1852.) da hrvatski jezik uopće ne postoji, Starčević je ustvrdio, da srpski jezik ne postoji, jer se temelji na starom rusificiranom crkvenom jeziku i pun je rusizama. No, kao da se život narugao svemu: Hrvati su prihvatili jekavštinu (ijekavštinu) koja se nadovezivala na dubrovačku tradiciju, a Starčević ju je otklanjao, dok je u Srba prevladala ekavština kojom se govorilo u prekodunavskih Srba među kojima se razvijala nova srpska književnost.

Starčević je svoja stanovišta objelodanio u **Nar. novinama** (1852.), međutim su Lj. Gaj (u istim novinama), Mirko Bogović (1852.) i Bogoslav Šulek (1856.) u **Nevenu** ispričavali se drugoj strani glede Starčevićevih članaka.

U kulturnoj djelatnosti značajan je Starčevićev rad u Matici Hrvatskoj, gdje je bio odbornikom i tajnikom. Bio je veoma radišan i poduzetan u tom radu. Neko je vrijeme uređivao **Neven** u kojemu se svuda upotrebljavalo hrvatsko ime za narod i jezik i tiskao se pravopisom koji nije bio Karadžićev. U **Nevenu** je tiskao crticu **Prizor iz života i Anakreontove začinke**, prijevod iz grčkoga. Starčevićeva je redakcija **Istarskog razvoda** u Kukuljevićevu **Arhivu** (1852.) – Odustao je od nakane da napiše slovnice hrvatskog jezika (usp. **Narodne novine** 8. prosinca 1851. i **Neven** 1854.), jer mu je „sve onemililo”, poglavito kad su „razsuditelji” zatezali njegov prijevod **Anakreonta**.

Ante Starčević se javljao priložima (**Nar. novine** 1855. i 1858.), tiskao je **Hrvatski kalendar za god. 1858.**

Kad je u novoj konstelaciji došlo do obnove političkog života, Ante Starčević se borbenu uključio u nova gibanja. Ta djelatnost prelazi okvire ovoga članka.

Veoma uporan i dosljedan u radu Starčević je u borbi za hrvatska državna prava dao prilog nastojanjima da njegov narod zove svoj jezik pravim imenom, te ga čuva i brani. Jezik je, naime, značajka narodnog identiteta.

Dvije Starčevićeve misli:

Svaki narod već kao takav mnogo je proživio, mnogo je učinio, ako ništa drugoga, barem grijeha u ludosti protiv samoga sebe.

IZ ŽIVOTA

Tragom jednog zapisa

„Odijelo čini čovjeka”

Članak frankfurtske novine „Frankfurter Rundschau”, koji je nedavno objavljen pod ironičnim naslovom „Odijelo čini čovjeka”, naišao je na velik odjek i čuđenje kako njemačke tako i gastarbajterske javnosti u SR Njemačkoj. Na nj su se osvrnule neke radio-postaje, a otisnut je, u dijelovima ili potpuno, u mnogim njemačkim, posebno crkvenim listovima.

A o čemu se radi?

Studentica pedagogije iz Frankfurta Marlene Schultz htjela je iskustveno doživjeti i u svojoj diplomskoj radnji opisati njemačku netrpeljivost i neprijateljstvo prema strancima u ovoj zemlji. Svoju studentsku odjeću zamijenila je odjećom jedne Turkinje. Maslinasta haljina s ružičastim cvjetovima, pletena jakna sa širokim ovratnikom i velikom dugmadi te veliki rubac na glavi bio je dostatan da Marlene „postane” Turkinja. U susretima s njemačkim stanovništvom doživljavala je neugodnost za neugodnošću. U jednoj velikoj trgovini nisu je htjeli poslužiti, u tramvaju se mjesto do nje brzo ispraznilo, vozač autobusa i prodavači povrća odmah su je počeli oslovljavati s „ti”. U traženju stana i posla nailazila je samo na nepoštipanje i indiferentnost. „Osjećaj da si slabiji u društvu”, pripovijeda Marlene, „oduzima ti svaku hrabrost”. Kroz tri tjedna proživljavala je studentica Schultz kako čovjek jednostavno upada u osjećaj manje vrijednosti, u bescijenje u vlastitim očima, zbog netaktnosti i neprijateljstva okoline. „A Turci to”, završava članak, „doživljavaju svaki dan”. Da li samo oni?

Nad ovim iskustvom treba se zamisliti, no bez panike. Strancu se doduše u ovoj zemlji silom nameće osjećaj inferiornosti, ali se o mržnji njemačkog stanovništva ne može govoriti. Najveći dio ovoga naroda ne mrzi stranca. O mržnji se ne može govoriti, ali ne može ni o društvu koje se odlikuje razumijevanjem, srdačnošću i otvorenosti prema manjinama. A da li takvo društvo uopće postoji?

lv

Obiteljski seminar u Gomadingenu

I roditelji i djeca vrlo zadovoljni

Već nekoliko godina zaredom, i po više puta godišnje, organizira karitasov socijalni radnik u Esslingenu g. Toma Čirko, uz pomoć supruge Katarine, uspješne seminare za naše obitelji koje žive na području misije Esslingen. Zadnji je održan od 24. do 26. veljače 1984. u prekrasnom planinskom dijelu Württemberga (Schwäbische Alb), u mjestancu Gomadingenu, blizu Reutlingena. Na seminaru je bilo 39 odraslih i 36 djece i mladih koje je dopratio mjesni misionar p. S. Bota. On se s roditeljima i djecom zadržao u dužem prijateljskom razgovoru, a onda, zbog misijskih obaveza, napustio veselo društvance.

Predavač prof. dr. B. Tunjić temeljito je obradio u svojem vrlo zanimljivom predavanju „Komunikacija i interakcija u braku i obitelji” povezanost i odgovornost bračnih partnera. Prof. o. Vjenceslav Glibotić održao je, nakon prijepodnevnih nedjeljnih sv. Mise i propovijedi, kratko predavanje o braku u židovskoj tradiciji. Pri tom se najviše zadržao na tumačenju biblijskih temelja bračne zajednice. Poslije predavanja neizostavna diskusija s brojnim pitanjima. Odgovarali su predavači, a i socijalni radnik. Iako su dugo trajale, diskusije su zračile svježinom.

Svi prisutni osjećali su se tih dana kao jedna obitelj. Svi su bili nekako razdra-

Dio sudionika na obiteljskom seminaru u Gomadingenu kraj Reutlingena. Snijeg je samo povećao vedro raspoloženje djece i odraslih.

gani, bliski, svoji – što je naročito došlo do izražaja kod sv. Mise. Pjevanje je bilo zdušno, liturgijski tekstovi probrani (spremio ih je past. suradnik g. Tomo Tadić), radost velika. Sve je teklo mirno i dostojanstveno, uhodano. Pjevanje je na orguljama pratila gospođa Božica Šušnjić.

I djeci je bilo lijepo. Jedva su čekala izletjeti iz kuće na snijeg kojega je tih dana bilo u izobilju. Skijanje, klizanje, trčanje, padanje, grudanje, smijeh i plač, mokra odjeća i poneka modrica,

dozivanje starijih i sl. – sve se to izmijenjivalo i popunjavalo.

U subotu navečer održana je kratka zabava s maskama uz razne igre, šale i doskočice. Sve je to na mahove izazivalo buru smijeha. Sve je bilo na visini, samo je sve prekratko trajalo.

Slijedeći obiteljski seminar bit će u lipnju (22.–24.) ove godine, a vodit će ga dr. Jakov Mamić, novoizabrani provincijal naših karmelićana u Zagrebu. Voditelj je inače školski kolega socijalnog radnika g. T. Čirka. Sudionik

Sastanak past. suradnika u Stuttgartu

Molitvom do produbljenja vjere

U prostorijama stuttgartske misije okupili su se 26. ožujka ove godine hrvatski pastoralni suradnici u biskupiji Rottenburg-Stuttgart na sastanak koji je organizirao njihov novoizabrani predstavnik g. Branko Galić. Na sastanku su još bili mons. Jürgen Adam i predstavnik misionara vlč. Ivica Komadina. Bio je to prvi susret nakon dulje stanke.

U svom govoru monsinjor Adam je rekao da je jako dobro što se pastoralni suradnici sastaju povremeno sami, tj. bez svećenika. Tako se formiraju manje grupe u kojima je lakše diskutirati. Naglasio je da bi na tim sastancima više pozornosti trebalo posvetiti duhovnom

obogaćivanju, razmišljanju i molitvi, kako bi pastoralni suradnici mogli još bolje vršiti svoje poslanje i pomoći produblivanju vjere, posebno kod mladih.

Vlč. I. Komadina održao je referat o „Značenju i smislu euharistijskih kongresa”. Rekao je da se cijeli vid euharistije ovdje na zemlji ne može potpuno ostvariti. Crkva okreće zato svoj pogled prema budućnosti izražavajući vjeru u Boga koji jest, koji je bio i koji će biti. Motom hrvatskih kongresa u Njemačkoj da „Bez euharistije nema Crkve” želi se naglasiti potreba produbljenja euharistijskog i crkvenog otajstva.

U poslijepodnevnom satima nastavilo se s razgovorima i prijedlozima. Izmijenjena su iskustva s obzirom na pripremanje djece za prvu pričest, Majčin dan i Vjeronaučnu olimpijadu. Zaključeno je da se svi voditelji pjevanja u našim misijama u biskupiji što prije sastanu radi uvježbavanja pjesama za euharistijski kongres u Göppingenu koji će se održati 31. svibnja.

Svi su sudionici uvidjeli potrebu međusobne suradnje. Bilo je govora o dopisnoj teologiji i o tečajevima za sviranje. Rečeno je da bi dobro pripremljeni igrokaz u jednoj misiji trebalo davati i u susjednim misijama. Bilo bi to, sigurno, veliko osvježanje, a pomoglo bi i zbližavanju mladih. Određeno je da se slijedeći sastanak održi svršetkom lipnja ove godine. Stanka Vidačković

SINDELFFINGEN

Naše zajednice žive od okupljanja

„Ludi dani“, kako mnogi nazivaju dane fašinga, nisu, zapravo, toliko ni ludi ako se iskoriste u produbljavanje dobrog raspoloženja, u zaboravljanje svagdanjih muka, briga i tuga, te u međusobno zbližavanje.

Imajući sve to u vidu, sastala se zajednica hrvatskih vjernika katolika u Sindelfingenu, dana 4. 3. 84., ponajprije na

slavljenje euharistije – te središnje osovine oko koje se kreće sav kršćanski život, da bi zatim krenula u prekrasnu dvoranu u Maichingenu, koju su nam za taj dan braća Nijemci velikodušno stavili na raspolaganje. I našlo se tu oko 500 osoba s puno svojih mališana, jer se bez njih i ne može zamisliti karnevalsko raspoloženje.

Gosti večeri bili su prijatelji iz misije Stuttgart – dječji orkestar pod ravnanjem patra Marinka Vukmana, te dva vesela amaterska glumca s kratkim, vrlo zabavnim igrokazom.

Domaći dječji zbor, pod vodstvom gospođe Ivanke Rajić, bio je te večeri posebna poslastica i iznenađenje. Ukusno odjeveni, u glazbenoj pratnji nekolicine mladih u narodnim nošnjama, izazvali su oduševljenje dragog hrvatskog življa kao i njemačkih gostiju. Dovoljno je spomenuti to, da su odmah dobili ponudu od Nijemaca za nastup na ovogodišnjoj proljetnoj svečanosti – Frühlingsfestu, 1. 5. 84.

Kako bi jedno takvo veselje prošlo bez plesa, gdje se mladost i starost spajaju u jedan pokret, u jedan zanos, u zajedničku dobrohotnost? Za ovu važnu točku dnevnog reda brinuli su se naši gosti iz Ulma, sastav „Mladost 5“, na čelu s vlč. Lukom. I pitali su se mnogi od prisutnih, i pitali su nas, što još imamo razmišljati tko će nam u ovakvim zgodbama svirati? Izvrsna ocjena kojoj ne treba komentar!

Nagrada za tri najbolje maske kao i bogata tombola okrunile su ovu večer, veselu i razdraganu, a župnik fra Tomislav Duka i najbliži pomagači koji su podnijeli teret dana, kako to obično biva, zaboravili su sav umor kada je sve lijepo prošlo. Potrebno je našem čovjeku ovakvo okupljanje, potrebna mu je radost da ne misli da je sam u tuđini, a potrebno mu je i vrijeme ozbiljnog razmišljanja, kao što je ovo korizmno u koje smo ušli u karnevalskoj noći. I. Č.

Nastup misijskih mladih pjevača i svirača, odjevenih u narodne nošnje, izazvao je buru oduševljenja kod hrvatske publike i njemačkih gostiju

Humoreska

Lice i naličje

Drage moje pajdašice i prepoštuvani pajdašeki! Kad bi nam nešči rekel da nam lice nije baš nekaž naročite, bili bi ga v stanju, po starom zagorskom pravdaškom običaju, tužiti sudu za uvredu časti. Za naličje se ne bi preveć uzbudili da nam ga nešči spomene, naličje i nije tak važne, važneše je naše črlene ličke, kaj ne? Te naše ličke črlene njeguje me, saki ga dan pereme, brijeme (muški), pučeme i brijeme obrve, mažeme z sakakvim pomadama se zate da bi nam bile čim mlajše i ljepše. Velim: po licu se vidi kakši si človek! Nu drage pajdašice i pajdašeki, znate, ja bih se ipak v ove priče više okrenul k naličju, za nas je one pune važneše. Kratke rečene: naličje te su naša dječica. Čim se narodiju već ih prispodobljavame i tvredime da

su cijela mati ili otec. Kak su mnogi ostavili dječicu doma pri bake, dedeku ili tetici, nemaju više prilike da ih glediju saki dan a i one, male kaj dojdeju doma ne zmisliju se više na prispodobu. Rijetke ili se uopće više ne čuje riječ da je dečec ili deklica sličan nekom od roditelja. Zakaj je te tak, zname najbolje sami. Ak je dijete tu v tuđine z nami, iste tak nemame pune vremena za nje-ga, bežime za D-markicu kakti atletičari na sto metri, borime se da prestigneme jedni druge. Vu te novčane utrke ne primječujemo da naličje raste, razvija se, postaje polako mladić ili djevojka. Kakše probleme imaju naša dječica v inozemstvu, dobre je poznate, pak bi se zate više pozabavil s „naličjima“ kaj su ostala v Domovine.

Kak sme manje više svi imeli za Uskrs još koji dan staroga „urlaba“, odputili se mnogi doma da bi v krugu starcov i dje-

ce dostojno, kršćanski proslavili Uskrs. Ne znam kak su se si sproveli, nu znam da se neki razočarane vrnuli nazaj v Germaniju. Pripovijedal mi jen pajdaš kaj je se doživl doma. Veli ovak: „Na Veliki Petak sem rane jutre sel za volan i vozil skore bez odmora do zagorskog rodnog sela. Štel sem još za dana stići dima da bi mogel z starci i kćerkami stići v cirkvu na obrde Vel. petka. Kad sem stigel v sele, svugde je bile tihe, same se z moje hiže čula „hajka“. Moje su kćeri tak „slavile“ Vel. petak. Kad sem rekel da kaj ih nije sram cijeloga sela, kak more v drugim hižami biti mir, odgovorile mi da su od veselja, jer su znale da bu mamek i tatek došli, pustile tak jaku muziku. Kak imam običaj da im navijek nekaž donesem, tak sem i ovaj put donesel sake po jeden „Vokmen“. Veselju nije bile kraja. Odmah su dele slušalice na vuha i počele se tak vrteti

(nastavak na sl. str.)

GÖTTINGEN

Svaki četvrti na sv. Misi

Ima naših misija koje svojim pothvatima, godišnjicama, obnovama, priredbama i slično nastoje dati što više publiciteta, što je i razumljivo, a ima ih opet koje na miran i tih način vrše svoje poslanje ne pitajući hoće li tko te njihove važnije nadnevke zabilježiti, hoće li se u sredstvima javnog priopćavanja o njima govoriti. Njima je glavno da se vjernici kojih se misijska događanja neposredno tiču u ta događanja svojski i uključuje. I stvar je u redu! Možda bi misionari i poslali koji prilog u novine ili na radio o misijskim proslavama, kojih ne manjka, da im nije, tako vele, neugodno pisati o njihovoj misiji, o njima samima, a drugih izvestitelja s dotičnog terena obično nema. A da i ima, što bi napisali? Ništa takvim ljudima naime nije neugodno kao čitanje napuhanih i pretjeranih brojki iz pera nekih izvestitelja. Istiniti izvještaj je uvijek najljepši izvještaj!

Jedna od brojnih misija iz ove druge skupine je svakako misija Göttingen i njen misionar vlč. Josip Ivanković. On doista predano radi svoj posao: okuplja naše ljude po ovoj, površinski gledano, vrlo velikoj misiji, poučava djecu u vjeronauku i pjevanju, obilazi bolesnike i zatvorenike, organizira priredbe, njeguje izvrsne odnose s mjesnom Crkvom itd., no o zbivanjima na svom području rijetko kada izvješćuje našu katoličku javnost. „Ma što ću ja o sebi pisati“, reče nam nekidan.

A imao bi što.

Na svečanu Misu u povodu 10. obljetnice misije Göttingen okupio se uistinu velik broj hrvatskih vjernika

Tako je on ovih dana, od 23. do 25. ožujka 1984., organizirao trodnevnu duhovnu obnovu u svojoj zajednici. Povod: 10. obljetnica postojanja misije i svršetak Svete godine otkupljenja.

Na prvi dan trodnevnice nastojao je fra Jozo Župić, misionar iz Mettmanna, riječju i pjesmom posvijestiti u dušama mladih ljepotu kršćanske vjere, Mladi su se dobro odazvali. Bilo ih je četrdesetak, a bilo bi ih i više da nisu prezaposleni, rastrgani i razbacani.

Drugoga dana: sv. ispovijed i euharistijsko slavlje zajedno s njemačkom zajednicom, a potom propovijed-predavanje koje je održao fra Ignacije Vugdelija. Slušatelji, njih sedamdesetak, po-

zorno su slušali predavačevu izlaganje o bitnim istinama vjere u Crkvi Katoličkoj.

Završni dan duhovne obnove predvodio je naddušobrižnik o. B. Dukić. Na svečanoj sv. Misi preko koje je on propovijedao bilo je oko 300 naših vjernika. Kada se uzme u obzir da na području misije Göttingen živi oko 1200 hrvatskih katolika, onda to znači da ih je toga dana na Misi bilo 25%. A gdje to ima?

I u drugom desetljeću svoga postojanja u koje je nedavno ušla misija Göttingen želi i dalje tiho, mirno i nenametljivo ostvarivati svoj ideal služenja Bogu i rada za čovjeka. Pa, bilo joj sretno! Iv.

(nastavak s prednje str.)

kaj da im je nešći šile v rit zabol. Kad im mati reče da se treba spremati v cirkvu, zafrknule su z glavami i rekle nek ide me z dedu i baku, da sme sekak više grešni neg one. Stara mati i otec mi se tužiju da im nemreju više stati na kraj, niš nečeju pomoći, same glediju „telkač“ i tancaju. V škole nisko kotiraju. Svjesten sem toga da bi se, ak ne obadva, ali bar jedan moral vrnuti dima. Nu kak nisme još se napravili kaj sme splinirali, morame još male ostati, jednu ili dvije godinice. Kad sme odlazili nazaj v Germaniju, dekllice su tak jake navinule mužiku kaj da su štele reći: Ojte same, hrmbajte i šparajte pak nam drugi put donesite cijeli „Diskač“! Drage mo-

je pajdašice i pajdašeki, ima naličja i te kakva. Nešći bi morti rekel da nije kriv kaj su djeca takva, trudi se da im čim više napravi i da te nemre nikak biti njegve naličje jer ima poštene lice itd. Kak se god pravdali i branili, nemreme pobjeći od naličja. Mi sme kak i penezi, morame imeti dvije strane. Kak god saki dan gladime i njegujemo lice, još više morame gladiti i paziti našu dječicu, jer odvojenost od roditelja stvara prazninu, otuđenost i netrpeljivost. Morame im pružiti što današnje vrijeme zahtijeva tj. u okvirima naših mogućnosti, ali isto tako ih moramo naučiti da se ne njiše v ritmu sambe na Vel. petak. Kaj ne da sme i za naličje spremni iti na sud ili morti nije tak?

Ivek Milčec

AALEN

Misija u novim prostorijama

Od siječnja 1984. godine Hrvatska kat. misija Aalen ima nove prostorije. Nakon petnaestogodišnjeg postojanja misija je eto dobila svoj „centar“ koji se nalazi u samom središtu grada Aalena i ima oko 250 četvornih metara površine. Osim uređ tu je jedna poveća dvorana za okupljanje i kulturna zbivanja u misiji te jedna prostorija za mlade folkloriste. Svečano otvorenje ovoga Doma predviđeno je za Bijelu subotu, 28. travnja 1984. godine. Adresa misije: Friedhofstr. 4, 7080 Aalen, telefon: 073 61 / 665 00.

Korizmena duhovna obnova u Mainzu

U nekim našim misijama održavaju se tijekom čitave godine predavanja za mladež i odrasle. To je jako lijepo, to je jedan oblik, i to vrlo značajan, daljnje vjerske i općeljudske izobrazbe našega čovjeka. Koristan je to i vrlo pohvalan posao. Ali i težak posao, koji zna razočarati predavača i organizatora. Nije, naime, jednostavno preko cijele ovakve „školske“ godine držati na okupu veću grupu „učenika“. Umire se, razbija se, razidu se... Bolest, imendani i rođendani prijatelja, posjeti znanaca, odlazak kući, u goste, u kino, u kazalište i toliko toga učini da broj posjetitelja na tim „satovima“ varira, a ponekada znade spasti na niske grane, pa čak i splasnuti. Imajući te poteškoće u vidu neke naše manje misije organiziraju spomenuta

Učenjem do veće spoznaje i jače ljubavi

predavanja za mlade i odrasle samo u pojedinim crkvenim godišnjim dobima, dajući tim predavanjima duhovno značenje i obnoviteljski naglasak. Tako se ta predavanja, uz veliko sudjelovanje „učenika“, održavaju obično u adventsko i korizmeno vrijeme, prije Božića i Uskrsa dakle, na veliku korist slušatelja i na veliku radost predavača i organizatora.

Već nekoliko godina zaredom organizira misionar p. **Stjepan Pavić** u sve nedjelje došašća i korizme duhovnu obnovu za hrvatske vjernike misije Mainz – kroz predavanja. Zanimanje za ta predavanja je izuzetno veliko, a prostorije misije premalene da prime sve koji bi željeli čuti predavača, učiti o svojoj vjeri, učiti svoju vjeru i diskutirati. Iako je

u Mainzu sv. Misa na hrvatskom u 13.00 sati, a predavanje u misiji tek u 18.00 sati, to ništa ne smeta našim ljudima da se nađu na Misi i na predavanju. Predavači obično govore o temama koje im odredi organizator.

Na ovogodišnje korizmene nedjelje (od 11. 3. do 8. 4.) održali su predavanja u misiji Mainz: fra Leonardo Oreč, fra Bernardo Dukić i fra Ignacije Vugdelija. Teme: sakramenti euharistije i pomirenja, obraćenje i mir, životodarnost euharistije. Na svakom predavanju bilo je više od 100 ljudi, uglavnom muškaraca. Dakle, svaki četvrti posjetitelj sv. Mise, po prilici, bio je i na predavanju. Izvrsno!

Diskusije su bile svježije, konkretne i zanimljive. Obično su pojašnjavale materiju predavanja, ali nerijetko su doticale i teže stavke vjere kao što su pretvorba, primat, čudo, vječnost, pakao itd.

Cilj ovih predavanja plastično je opisao p. Pavić kad je rekao: po učenju vjere do veće vjerske spoznaje, a po većoj spoznaji do veće ljubavi prema Bogu i čovjeku.

Dug je to i naporan put, ali ga treba htjeti ići. Isplati se!

Iv.

Velika misijska dvorana u Mainzu uvijek je prepuna za vrijeme korizmenih predavanja

Josip Porada pošao u mirovinu

Dugogodišnji i popularni referent za strance pri biskupijskom karitasu u Stuttgartu g. **Josip Porada** pošao je 1. travnja 1984. godine u zasluženu mirovinu. Za vjernost u službi koju je savjesno vršio kroz 29 godina odlikovan je zlatnim počasnim znakom njemačkog karitasa. Odlikovanje mu je 23. ožujka uručio dr. Hans Peter Rieder, direktor biskupijskog karitasa. Te iste večeri bila je u talijanskom centru u Stuttgartu upriličena oproštajna svečanost za gospodina Poradu. Pred oko 200 uzvanika nastupili su folkloristi hrvatske misije i svirači slovenske zajednice u Stuttgartu, a svaka od inozemnih skupina otpjevala je po jednu svoju pjesmu. Svom velikom prijatelju hrvatska je skupina vrlo skladno ispjevala „Za vsaku dobru reč“. U ime hrvatskih socijalnih radnika darovao je Mate Čutura gospodinu Poradi monografiju o Dubrovniku uz riječi: „Hvala što nikada nisi bio zatvoren

prema ljudima.“ Mate ga je pozvao da obiđe našu lijepu domovinu koju g. Porada jako poštuje i voli.

Prvog travnja darovali su hrvatski socijalni radnici svom bivšem šefu g. Poradi

umjetničku sliku crkve Sv. Marka u Zagrebu. Sami su sabrali novac za taj lijepi dar. Ta je gesta do suza ganula g. Poradu koji je uvijek imao otvoreno uho i srce za sve strance. A takvih je u ovoj zemlji, nažalost, sve manje.

Umirovljeni referent za strance pri biskupijskom karitasu u Stuttgartu g. Josip Porada sa suprugom

SONNENBÜHL/REUTLINGEN

Plać ne škodi ni odraslu čovjeku

U ovom prekrasnom mjestu u švapskim Alpama održan je od 17. do 19. veljače ove godine seminar za naše obitelji iz misije Waiblingen. Na seminaru koji je organizirao socijalni radnik Mirko Vidačковиć sudjelovalo je deset bračnih parova s dvadesetak djece. Euharistijska je slavlja predvodio dr. Ivan Međugorac. On je i propovijedao. Predavanje o „Komunikaciji u braku i među ljudima“ održao je dr. B. Tunjić. Donosimo u kraćim crtama glavne misli iz Tunjićeva vrlo lijepog predavanja:

Čovjek je po prirodi komunikaciono biće. Vrlo je važno da braćni partneri mogu otvoreno razgovarati o problemima. I svađa je potrebna i korisna, samo svađa koja ne vrijeđa partnera. Bolje je da se partneri dva dana svađaju nego da dva dana šute. Čovjek treba imati vremena za svoje osjećaje i za osjećaje drugih. Negativni su osjećaji oni koji nas ugrožavaju, kao bol npr. Ona se mora svjesno proživjeti da bi došlo do unutarnjeg sazrijevanja. Nije dobro bol potiskivati trošenjem tableta ili uzimanjem drugih sredstava za umirenje. Potrebno je da i odrastao čovjek ponekad zaplače kao dijete. Ljudi su danas prezauzeti poslom, uspjehom, karijerom te nemaju vremena ni za se ni za druge, nisu sposobni otvoriti se, razgovarati, približiti se nekome. Kad bi ljudi imali više vremena za svoje osjećaje i za osjećaje drugih, svijet bi sasvim drukčije izgledao.

U modernom društvu čak se i roditelji boje pružiti djeci nježnost. Taj manjak onda nadoknađuju materijalnim stvarima zaboravljajući pri tom da se dijete, učeći od njih, može potpuno pogrešno postaviti prema životnim vrednotama. Bitno je ono što čovjek jest, a ne ono što ima ili je postigao. Treba dopustiti djetetu da svoje osjećaje i izrazi, pa makar i plačem. Nažalost, to se djetetu često uskraćuje: „Ti si muško, me smiješ plakati“ itd.

Potrebno je voljeti sebe da bi smo mogli voljeti druge. Vrlo je važno ne žuriti, ne trčati da se što više uradi. Treba uzeti vremena za se, doživjeti svoja čula i svoje tijelo. Naše je tijelo žarište osjećaja, ono je individualno. Treba ga prihvatiti onako kako ono je, sa svim nedostacima, bez

uljepšavanja. Svaki čovjek živi za sebe. Treba često stati i promisliti: A, to sam ja, to je moja karakteristika, nisam znao da mogu biti tako dobar ili tako loš. U svakom čovjeku postoje stvaralačke snage, krije se potencijalni umjetnik. Važno je osjetiti svoju snagu. Tko se tako postavlja nema problema s diferenciranjem samoga sebe kao mnogi koji se pitaju: „Jesam li to ja ili ne?“

Ljudi danas traže smisao života i načine za svladavanje životnih problema u meditaciji. Kršćanima u tom pomaže vjera u Boga, u Isusa Krista Raspetoga za ljudsko otkupljenje, spasenje. Tko ljubi Boga i bližnjega, taj lakše rješava životne probleme i brže osmišljuje svoj život.

Predavanje je dalo dosta građe za živu i konstruktivnu diskusiju u kojoj su sudjelovali svi odrasli seminaristi.

Stanka Vidačковиć

Euharistijsko slavlje je sastavni dio obiteljskih seminara naših misija u biskupiji Rottenburg-Stuttgart. Na slici: dr. Ivan Međugorac propovijeda u Sonnenbühlu.

Knjige knjige knjige...

Dobra knjiga – –dobri prijatelj i učitelj

Ako svome djetetu, prijatelju ili zncu poklonite za ove uskrasne dane kršćansku ili koju drugu lijepu i ozbiljnu knjigu, sigurno ćete ih puno obradovati i korisno obdariti. Dobra je knjiga naime dobri i stalni prijatelj, ona je dobri i stalni učitelj. To iskustvo potvrđuje. U Naddušobrižničkom uredu u Frankfurtu na Majni (An den Drei Steinen 42) postoji velik izbor vrijednih i lijepih knjiga na hrvatskom jeziku, kao što su, na primjer:

	DM
– Duda-Fučak, Sv. pismo (NZ)	10,-
– Ilustrirana biblija mladih	25,-
– A. Rebić, Biblijske starine	15,-
– X. L. Dufour, Rječnik bibl. teologije	35,-
– I. Golub, Misterij Boga u bibliji	7,-
– G. Papini, Povijest Kristova	20,-

	DM
– M. Muggeridge, Isus čovjek koji živi	6,-
– Ž. Kustić, Hoćeš li se krstiti?	5,-
– I. Golub, Najprije čovjek	5,-
– Slavimo Boga (molitvenik-pjesmarica)	22,-
– T. Š. Bunić, Vrijeme suodgovornosti (I–II)	40,-
– J. Gusić, Mladi na Kristovu putu	9,-
– Puyo / Congar, Život za istinu	8,-
– S. Mičić, Zvezdane vigilije	6,-
– Šeper (I–II)	45,-
– T. Š. Bunić, Katolička Crkva i hrvatski narod	12,-
– I. Mužić, Masonstvo u Hrvata	50,-
– Lj. Matković, U zemlji živih	4,50
– A. Kačić-Miošić, Razgovor ugodni	38,-
– V. Klaić, Povijest hrvatskog naroda (I–V)	150,-
– J. Horvat, Kultura Hrvata (I–II)	110,-

Ove i druge brojne knjige bit će Vam dostavljene poštanskim putem odmah poslije Vaše telefonske (0611-541046) ili pismene narudžbe.

Pišu nam čitatelji

Mnogopoštovano uredništvo,

Evo Vam se javljam s „privremenog” rada pošto sam konačno odradila sve što sam morala. Sada se nalazim pred mirovinom za koju sam stekla sve potrebne preduvjete. Oдавно sam podnijela zahtjev za mirovinu našoj SIZMIORH-zajednici, ali od nje ni traga ni glasa. Da Vam kažem, SIZMIORH znači: „Samoupravna interesna zajednica mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske”. Iako im pišem opomene, pripomene i napomene, oni se ne javljaju. Od Nijemaca sam davno dobila dio mirovine koji mi pripada. Imadu ti Nijemci neke specijalne „konjplujtere” i „verehnere” za radni staž. Pritisnu na onaj botun i ona ti mašina melje pa melje i izbljuje sve potrebite brojke, slova, rečenice, „bišajde” i „anjvajzunge”. Tako mi redovito stiže ova mirovina ovdoka, a one druge još nema. Valjda i tamo ima onih malih „konjbljujterica”.

Kako iz Zagreba nisam dobila nikakvog odgovora, obratila sam se njemačkom Zavodu za osiguranje – „BfA” u Berlinu, da on intervenira. Izbilja, Zavod je pisao mjesto mene, ali odgovora još nema. Ona sam pisala u Bonn, na adresu: Petitionsausschuss des Bundestages, 5300 Bonn, i zamolila za pomoć. Odmah nakon nekoliko dana dobila sam odgovor u kojem stoji broj pod kojim se vodi moja žalba. Pišu mi da su i oni u kontaktu sa Zagrebom, da se strpim, jer da ću sigurno uskoro dobiti odgovor.

I na moje veliko iznenađenje jučer mi stigao odgovor iz Zagreba. Zamoljena sam da se još malo strpim dok se moja molba za mirovinu ne riješi. Strpljiva sam ja, ali što ću kuhati, čim ću financirati troškove života koji rastu i rastu kao da ih sam sotona zalijeva.

Zapamtite dobro adresu koju sam Vam naznačila. Na nju se obratite, ako mislite da se morate požaliti na nečiji postupak.

I još nešto. Budući da je svaki umirovljenik poprilično iscrpljen, slab, iscijeđen kao limun, obično bez zubi, predlažem da i mi ovdje osnujemo jedan SIZ. Udruženi u tom SIZ-u mogli bismo izmijenjivati iskustva, savjetovati se, informirati se i poduzimati korake kako što prije doći do svojih prava. Predlažem stoga da se

u svakom većem mjestu diljem SR Njemačke osnuje Klub umirovljenika, naših dakako, sadašnjih i budućih, pod nazivom: „Svoje voli, tuđe poštu”. Vjerujem da bi ti klubovi imali dosta posla i da bi bili od velike koristi za mnoge radnike koji su na pragu mirovine ili će u nju uskoro ući.

Srdačan pozdrav od tete

Luce Bodulke, Berlin

Poštovani uredniče,

Želio bih za lijepu rubriku „Pišu nam čitatelji” napisati par rečenica. Kao prvo htio bih Vas upozoriti da postoji oveći broj naših sunarodnjaka, koji leže po bolnicama ili zatvorima, a da nemaju Sv. pisma na hrvatskom jeziku, odnosno neke knjige, novine i sl. Trebalo bi se sjetiti i tih naših ljudi, posebno onih starih i iznemoglih po staračkim domovima.

Poznato Vam je da se naš svijet teško odlučuje na kupovinu knjiga i tiska općenito. Zašto se ne bi nabavila neka prikolica kao putujuća reklama dobre knjige. Ta prikolica s knjigama trebala bi posjetiti sve naše misije i zadržati se u njima za vrijeme misijskog „Tjedna knjige”. Zašto se knjige ne ponude na hodočašćima, sastancima, „Katholikentagu”, seminarima i sl.?

Dužnost je svih nas, a posebno naših misionara, da što više dobrih knjiga na hrvatskom jeziku dopre do srca i stana naših ljudi u SR Njemačkoj. L. B., Berlin

Poštovano uredništvo,

Redoviti sam čitatelj „Žive zajednice”. Posebno su mi dragi prilozi „Iz hrvatske kulturne baštine”. U broju 3/84, dakle u posljednjem broju, opisali ste život i djelo jednog od najučenijih ljudi svoga vremena u nas, Matije Petra Katančića. Članak mi se jako sviđa, ali ne znam kako ste mogli zaboraviti spomenuti da je M. P. Katančić prvi preveo cijelo Sveto

Dragi naši,

Obracam se Vama, Vašoj i našoj „Živoj zajednici” da nekak više dade te pozornosti našoj ovdašnjoj dječici.

Vide se lijepi članci i slike na stranicama naših katoličkih novina, ali ipak još nekaj fali, nekaj kaj bi našim malim i budućim nasljednicima dalo podstreka za još bolji i plemenitiji životni cilj u ovom našem kratkom zemaljskom životu.

Naime, radi se o životnoj orijentaciji.

Ne vjerujem da među toliko desetina tisuća pozvanih ne bude i nekoliko odabranih za duhovno zvanje. Napisali ste prije mjesec dana da, iako su duhovna zvanja u domovini u opadanju, brojke još nisu u crvenoj boji i da to nije tako loše.

Kaj pak to znači? Čekati da sol naše drage zemlje jednoga dana obljutavi? Vi kaj nosite habit, reverendu i ostalu uniformu bez puške, Vi ste jedini koji nosite iznad svih nas visoko naš stijeg i to bež straha za radno mjesto i od rešetaka.

Dakle, treba se hititi na posel. Lijepo, na pristupačan način, dajte nama roditeljima i našim mladima podrobne informacije kako se dolazi do duhovnog zvanja. Gdje se nalaze sve te naše vjerske škole? Da li se u njih može upisati nakon 8., 9., 10. ili 13. razreda osnovnog školovanja? One su sigurno internatskog tipa, pa kaj to košta mjesečno? Kome se obratiti?

Ako bi se na temelju Vašeg napisa samo jedan jedini kandidat odlučio postati svećenikom, sve bi se isplatilo. Am još ne prekesno!

Čitatelj iz Württemberga

pismo iz latinskoga na hrvatski jezik i da je taj njegov prijevod posthumno tiskan u Budimu 1831. godine u šest svezaka pod naslovom Sveto pismo Starog zakona i Sveto pismo Novog zakona. Prvo potpuno Sveto pismo na hrvatskom jeziku dugujemo dakle Matiji Petru Katančiću. To je, vjerujem, trebalo naglasiti.

I. P., Frankfurt/M.

NAŠI POKOJNICI

† Fra Ćiro dr. Markoč

U Frankfurtu je prvoga travnja 1984. godine, nakon kratke bolesti, preminuo dugogodišnji misionar naše misije u Frankfurtu fra Ćiro dr. Markoč, franjevac splitske provincije Presvetog Otkupitelja. Bile su mu 72 godine.

Pokojnik je rođen u Vodicama kraj Šibenika 22. travnja 1912. Osnovnu je školu završio u rodnom mjestu, gimnaziju u Sinju, a bogoslovne nauke u Makarskoj. Na Papinskom sveučilištu „Antonianumu“ u Rimu doktorirao je iz filozofskih nauka. U svojoj zajednici vršio je različite službe. Bio je kapelan, župnik, gvardijan i profesor. U frankfurtsku je misiju došao 1967. godine i u njoj bio aktivan sve do svoje smrti. Bavio se i spisateljskom djelatnošću. Njegova knjiga „Moj put u Njemačku“ izišla je i na njemačkom. Kroz koji dan trebala mu je iz tiska izići i druga knjiga.

Bio je omiljeni propovjednik, veliki prijatelj ljudi, posebno siromašnih, prezrenih i odbačenih, česti posjetitelj bolesnika i zatvorenika. Imao je veliko, osjećajno, darežljivo i veselo srce. Bio je čovjek duboke vjere, čestita redovničko-svećeničkog života, jakog optimizma i dinamike sa socijalnim naglasakom. Ljubio je Crkvu, franjevački red i Hrvatsku kao svoju dušu, ljubio je svakog čovjeka. Bio je poznat, priznat, voljen i cijenjen u domovini i u inozemstvu. Bio je Božji čovjek i narodni svećenik.

Vijest o smrti fra Ćira Markoča duboko je potresla sve one koji su ga poznavali, a takvih je zbilja mnogo.

Pokopan je na Visovcu, Gospinu otočiću na Krki, kraj Šibenika.

Pokoj mu vječni, radost mu vječna, hvala mu za sve!

(O fra Ćirinu pogrebu izvijestit ćemo opširno u slijedećem broju našega lista).

„A nu, šjor Ivo!“

S pokojnim fra Ćirom sam se susreo 1966. u Frankfurtu. Tada sam već 2 godine radio kod njemačkog Karitasa za naše ljude. Odonda je on često dolazio k meni u ured pa bi, među ostalim, uzeo pričati koju zgodu iz samostanskog života u Šibeniku, Makarskoj, Rimu, Splitu, Zagrebu i evo sad u Njemačkoj. Od mogeg đlačkog vremena na osječkoj gimnaziji i studentskih dana u rodnom Đakovu i kasnije na Germanicumu u Rimu nisam naišao na boljeg učitelja i prijatelja od fra Ćira Markoča. Meni se on činio svetim Franjom Asiškim koji priča susjedima, prijateljima i subraći, onako usput, primjere iz kršćanskog života, uvijek vedre i šalom prožete, ali iz kojih se uvijek skriva zrnice duboke istine.

Fra Ćiro je rado govorio i o stotinama boljki koje da ga navodno muče; veselio bi se kao dijete kad bi ga čovjek pohvalio za ovo ili ono djelo. Baš ta mješavina vedrog, naivnog, svetog Franje i visokoučenog svetog Ante (fra Ćiro je bio profesor filozofije u Makarskoj) potsjećala me je na dugogodišnji život u Italiji i u krajevima gdje je živio sveti Franjo i

na stare, skromne samostane u blizini gradova Assisi, Perugia i Gubbio. Sve me je to kasnije ponukalo da u „Crticama iz života naših iseljenika“ naše „Žive zajednice“ našim ljudima u tuđini ponovim fra Ćirine uzrečice i poslovice i da s ovim vedrim mislima zasladim one često gorke doživljaje. „Fra Jure i njegovo stado“, mogle bi se nazvati. Pa kad su dva župnika grada Frankfurta osnovali nagradu za humor u Crkvi i fra Ćira izabrali za prvog dobitnika, mi dvojica smo tu malu novčanu nagradu bratski podijelili.

Iako naš dragi fra Ćiro evo nije više među nama na zemlji, on mi je u prošlim godinama toliko vedrih uzrečica i zgoda ispričao da ja mogu još godinama dalje o svemu tome pisati u „Živoj zajednici“.

Kad mi dvojica u nečemu nismo bili istog mišljenja, fra Ćiro bi se počeo po glavi pa bi u šali rekao: „A nu, šjor Ivo, naćemo se svi jednog dana u nebu, pa će se vidit ko ima pravo!“

Zbogom i doviđenja, fra Ćiro („fra Jure“), vidjet ćemo se uskoro u nebu pa ćete i dalje svoje priče početi s onom: „A nu, šjor Ivo!“

Ivo Hladek

„Božji veseljak“ fra Ćiro dr. Markoč pošao je k svome Bogu u rane sate četvrte korizmene nedjelje koja se zove i nedjelja „Veseli se“. Na slici: fra Ćiro prima prvu nagradu za „Humor u Crkvi“. Bilo je to 24. siječnja 1984. godine u Frankfurtu.

CRTICE IZ ŽIVOTA NAŠIH ISELJENIKA

Hodočasnici

Kao smalaksali zmajevi, glomazni se autobusi zaustave na poljani blizu Marijina svetišta, a iz tamnog trbuha tih modernih divova narod iskače na travu pokrivenu rosom.

Fra Jure, sa šibenskom kapicom na „glavurdi“, šarenom torbicom o rame, korača razdragan, uz pognutog fra Luku i ozbiljnog fra Gabru, prema bijeloj crkvi njemačkih franjevacu usred šume, glasno pjeva na čelu procesije „Marijo, o nado ljudi“, pa motri hodočasnike iz Mainza, Frankfurta i Koblenza. Šarena je to hrpa ljudi iz svih krajeva Hrvatske koji u tuđini traže, svaki na svoj način, komadić sreće: iza ledene zime toplinu proljeća, iza dnevnih grijeha Božje odrješenje, iza smrti uskrsnuće. „Gle cvita našeg naroda!“, misli fra Jure, „ka' da miriši zdravljem i mladosti! Ima sigurno u nas i suvišnog korova i podlog kukolja, samo ćeš takve jedva sresti na hodočašću; oni piju na stanicu po onoj: „Radi što manje, uzmi što više!“

Kad fra Jure opazi, koračajući prema svetištu, fra Gabrino zabrinuto lice, vikne mu objesno: „Brate, strpaj danas sve brige u vriću, pa vriću onda usput izgubi!“

Jozo teško vuče nogu za nogom po rosnoj livadi koja ga podsjeća na davna proštenja u Aljmaš na Dunavu, u Tekije u Srijemu i u mali Dragotin u koji su Šokci, nakon sretne žetve, hodočastili za Veliku Gospu iz cijele Đakovštine da Bogu zahvale i da se u društvu razvedre. Jogunasti Cezar i strpljivi Čardaš vukli bi neumorno seljačka kola prašnim putem. Mama i tata sjedili bi naprijed na federzicu, djeca legla otraga u slamu s pokrivačem preko leđa, pa spavaju sve do Dragotina. Nad selom i šumom žumore lauretanske litanije Gospi na čast, kao nevidljiva ruka majke nad svojom djecom.

Kao u dalekom djetinjstvu i sad u tuđini hvata Jozu u srcu proljetna čežnja za suncem, spasom i uskrsnućem. „E, Jozo“, bocne ga žena, „pazi da ne odletiš u djetelinu!“ „Šta je, Evice?“, prene se on iz rasplinulih snova mladosti. „Evo nas kod Gospe od Marienthala, daj požuri-mo za djecom u crkvu“, veli Evica.

Kao skoro svi naši ljudi koji su prije dvadeset godina navalili ovamo u Njemačku i Jozo je očekivao u tuđini rje-

šenje svih problema. Došao je ovamo očekujući izlaz iz ekonomske mizerije, poboljšanje, čudo. Krampao je kao konj, doveo k sebi ženu i djecu, napravio kuću. A onda najednom nešto u njemu puklo, „mašina“ se pokvarila, i evo ga sad s renticom u krilu, kao krpa koja nikom više ne treba.

Prije nego ih je odveo u crkvu, fra Jure okupi hodočasnike pod starim lipama da im kaže par riječi o Gospi od Marienthala: „Znaš, pri' šesta godina lutao šumom neki skoro slipi lovac. Opipao on na hrastovoj kori Gospin kipić, zaplakao od radosti, pomolio se Bogorodici – i odmah dobio svoj vid natrag! A što mu drugo osta' neg da svojim šakama sačini ovdi kapelicu oko Gospe!“

Dok fra Jure priča o vitezovima i seljačkim hodočascima koji su ovamo dolazili od Rajne, Taunusa i Frankfurta, misli Jozo u sebi: „Majko Božja – bila ti ovdje u Marienthalu, na Trsatu, Bistrici, Sinju ili Aljmašu – daj da i ja progledam iz bijede i zla, daj da bolje vjerujem, da uvidim smisao bolesti i starosti!“ Fra Gabro, koji je preko Mise trebao držati prediku, ponavlja kao uvijek kad mu ne padne na pamet druga molitva: „U te se uzdam, Gospode, neću se dovijeka pokolebati!“ Sigurno svaki hodočasnik govori Mariji svoju vlastitu nevolju. Nekoga muči bolest tijela, drugog u tuđini ubija čežnja za ženom i djecom u domovini, nekog mori svađa u obitelji, nepravda na svijetu i nesloga u rodnoj zemlji. Neki put nam fali čaša, neki put vino, kako veli fra Jure.

Obućen svečano za Misu fra Gabro kao da je najednom drugi čovjek: na licu još bolni izraz, stoji sad na oltaru u sjaju svijeća miran i sabran. Narod se smirio, neki sjede na drvenim klupama pod drvećem, drugi u travi pa očekuju Božju riječ iz usta starog fratra. „Ne moš bit uvik sritan“, počne fra Gabro, „mi molimo Boga za nešto što se nama sviđa, a on nam daje što nam je potrebno – ajd' ti to sad razumi! Svi smo mi jadnici, potišteni i poniženi, kao Isus na križu. E, da smo mi ka' sveti Frano, koji se jednim potezom od zla oslobodija! Mi nismo sveci, moramo cili naš život, dan za danom, trgati zlo i patnju iz duše, opet se ispovidit, inače korov uguši vjeru i nadu u spas i uskrsnuće. Kad je sveti Frano opazija da ga udoban i objestan život uz bogatog oca Bernardona vuče sve dalje od Boga i spasa, otišao on jed-

nog jutra prid asiškog biskupa. Sakupilo se na pjaci naroda, ka' evo ovdi, među njima i Franin čaća Bernardone, koji se već odavna srdio što mu sin stalno moli i dijeli sirotinji njegovu svilu, sukno i cekine. Frano se pokloni prid biskupom i prid ocem, skine gornju halju i baci je ocu prid noge, onda skine sandale i podkošulju, pa bi osta' go golcat, da mu biskup ne dobaci neke dronjke i ne opaga užetom. „Oče Bernardone“, reče tada, „evo uzmi sve što je tvoje na meni. Odsad se moj otac neće više zvati Bernardone, nego naš Otac nebeski“. Braćo“, zaključio fra Gabro, „skinimo i mi cili patnju, zlo i grijeh sa sebe pa se pridajmo u ruke Ocu na nebu. Ima samo jedno opravdanje za cili ovi život: čekati na uskrsnuće i život vječni! Amen.“

Nakon što su se svi pričestili i vraćali na svoje mjesto uz ženu i djecu, Jozo se odjednom učini kao da mirno spava u slami očevih seljačkih kola i da se vozi u Dragotin za Veliku Gospu. Dok fratri silaze s oltara u sakristiju, hodočasnici gromko pjevaju „Kraljice neba, raduj se“. Staro i mlado, pod svježim proljetnim lišćem lipa, sjaji u svečanom svjetlu i sreći. Iako se izvana ništa nije promijenilo (brige i boljke se nisu stopile kao posljednji snijeg na suncu), svi su imali osjećaj kao da su posjetili staru dobru majku, koja ih je ponovno ohrabrila za okrutni život. Izlazeći iz sakristije na proljetnu livadu pred crkvom, fra Jure pozdravi narod koji se već sprema za ručak gore u restoranu: „Gospodin je uskrsnuo, aleluja!“

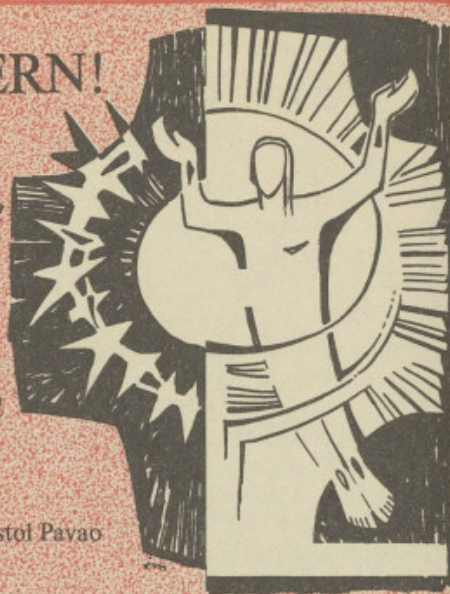
Fra Luka zapali „Lorda“ pa će mirno fra Juri: „Moj brate, život, to ti je kao kad ližeš med s trnja. Šmek, al' boli na jeziku!“ Fra Gabro, umoran od Mise i predike, gleda u proljetno sunce pa šapće: „In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum“ (U tebe se, Gospodine, uzdam, neću se postidjeti do vijeka). Fra Jure nije razumio pa uzvрати: „A šta', brate, tako ti je to. Živi se, al se ne uživa!“

Ivo Hladek

SRETAN USKRS! FROHE OSTERN!

*Bratko, ako ste suuskrsnuli s Kristom, tražite
što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu!
Za onim gore težite, ne za zemaljskim!
Oa umrijeteste, i život je vaš skriven s Kristom
u Bogu! Kad se pojavi Krist, Život vaš,
tada ćete se i vi s njime pojaviti u slavi.*

Apostol Pavao

Umweltschutz im Alten Testament

Ja, genau so. Schon damals hat es ihn gegeben. Er war notwendig. Und er war für den Menschen da. Er sollte den Menschen von der Bedrohung des Mitmenschen schützen – damals wie heute.

Manchmal staune ich über die vielen Gebote und Verbote der Juden (des Alten Testaments). Es paßt nicht in das Bild eines mündigen Bürgers, eines mündigen Christen. Und irgendwie schränkt es auch die Freiheit des einzelnen ein. Aber je mehr ich darüber nachdenke, desto mehr leuchtet es mir ein. Es scheint, daß es nicht anders geht. Auch heute nicht.

Im Alten Testament, im Buch Deuteronomium 23, 13-14, heißt es: „Du sollst im Vorgelände deines Lagers eine Ecke haben, wo du austreten kannst. In deinem Gepäck sollst du eine Schaufel haben, und wenn du dich draußen hinhockst, dann grab damit ein Loch, und nachher decke deine Notdurft zu.“ Wahrscheinlich hat es bereits damals Rücksichtslose gegeben und es war notwendig, die Gemeinschaft vor solchen zu schützen. An diese Worte des Alten Testaments denke ich oft, wenn ich um unsere Kirche gehe, am Kinderspielplatz, vor'm Jugendheim vorbei, durch die Straßen unserer Gemeinde, und höllisch aufpassen muß, damit ich nicht in Hundekot trete oder in eine Lache, die die Männer nach einem Gaststättenbesuch hinter-

lassen haben. Wer schützt uns und besonders unsere Kinder davor, daß das Alte Testament nicht mehr in Kraft ist. Vielleicht würde das Alte Testament das heute so formulieren: „Liebe deinen Nächsten wie deinen Hund. Da er beengt wohnt, halte die Straßen und Parkanlagen sauber, damit er gelassen

Die Kinder sind besonders durch die Umweltverschmutzung bedroht

spazieren gehen kann. Besonders sauber halte die Spielplätze der Kinder und du wirst in das Himmelreich eingehen!“

M.K.

**ŽIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:

**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

6000 Frankfurt a.M. 50

An den Drei Steinen 42, Tel. (06 11) 54 10 46

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić

Redakteur: Pater Ignacije Vugdelija

Redaktionsrat: Ivo Hladek, p. Mato Kljajić,
p. Ljudevit Jeđud, Stanka
Vidačković, p. Jozo Župić

Jahresbezugspreis: DM 10,- + poštarina

Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der
Stadtparkasse Frankfurt (BLZ 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1

Postvertriebsstück 1 F 2384 E Gebühr bezahlt:

Scholl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf 1